কোচ-ৰাজবংশীসকল

ঊনৈশ শতিকাৰ প্ৰথম দশকৰ পৰা কুৰি শতিকাৰ শেষৰ দশকলৈ যিসকল নৃবিজ্ঞানী, গৱেষক, চৰকাৰী পিয়লৰ কাম কৰোঁতা কমিচনাৰ, ডাক্তৰ বা চিকিৎসক, সমাজবিজ্ঞানী আদিয়ে কোচৰাজবংশীসকলৰ বিষয়ে গৱেষণা কৰিছিল, সেইসকলৰ বেছিভাগেই একমত আছিল যে অসম, উত্তৰবংগ, নেপাল, ভুটান, বিহাৰ, মেঘালয় আৰু বাংলাদেশত যিসকল ৰাজবংশী লোক আছে তেওঁলোকৰ মূল হ'ল কোচ। অসমত সেই কাৰণে তেওঁলোকক কোৱা হয় কোচ-ৰাজবংশী। এওঁলোক হিন্দু ধৰ্মীয় লোক। বহুতে কোচ আৰু ৰাজবংশীসকলক পৃথক পৃথকভাৱে প্ৰতিষ্ঠা কৰিব বিচাৰে। এটা সময়ত এনে প্ৰচেষ্টা কৰা হৈছিল যদিও সেইটো সঠিক আছিল বুলি ক'ব নোৱাৰি। বহুত ঠাইত অকল কোচ আৰু অকল ৰাজবংশী বুলি লিখে যদিও ৰাজবংশীৰ মূল যে কোচ সেইটো অস্বীকাৰ কৰা নাযায়। মেঘালয় আৰু মেঘালয়ৰ অসম সীমান্ত অঞ্চলত কিছুমান কোচ লোকে সুপ্ৰাচীন কোচ-ভাষা আৰু সংস্কৃতি প্ৰতিপালন কৰি আছে— তেওঁলোকৰ ধাৰাটো হ'ল আৰ্যেতৰ ধাৰা। আনফালে পশ্চিম অসম, উত্তৰবংগ, নেপাল, বিহাৰ ইত্যাদি অঞ্চলৰ ৰাজবংশী লোকসকলৰ ভাষা-সংস্কৃতি হ'ল আৰ্য ভাষা সংস্কৃতি। তেওঁলোকক অকল ৰাজবংশী বুলি কোৱা হয়। তেওঁলোকে হিন্দু ধৰ্ম গ্ৰহণ কৰি ৰাজবংশী বুলি পৰিচয় দিয়ে। বহুতে অকল কোচ হিচাপে আৰ্য ভাষা-সংস্কৃতি প্ৰতিপালন কৰে। দুটা পৃথক ধৰণৰ ভাষা-সংস্কৃতি প্ৰতিপালন কৰিলেও নৃতাত্ত্বিকভাৱে সকলো কোচ-ৰাজবংশী লোকৰ মূল একেটাই, সেয়া হ'ল কোচ। ঠাই বিশেষে এওঁলোক কোচ, কোচ-ৰাজবংশী, ক্ষত্ৰিয় ৰাজবংশী বা ৰাজবংশী, কোনো ঠাইত অকল ক্ষত্ৰিয় বুলিও জনা যায়। এওঁলোক ক্ষত্ৰিয় বুলি পৰিচিত হ'লেও আৰ্য ক্ষত্ৰিয় নহয়। সকলোৰে সংস্কৃতিত জনজাতীয় ছাপ স্পষ্ট। অসম, বংগ, বিহাৰ, নেপাল আৰু বাংলাদেশ আদি ঠাইত এওঁলোক ৰাজবংশী বুলি পৰিচিত। পৰৱৰ্তী সময়ত মদাহী, হাজং, জলধা, ধিমাল, ঝলো, মালো, বৰুৱা মগ আদি অনেক সৰু সৰু জনগোষ্ঠীৰ লোকসকলে ৰাজবংশী বুলি পৰিচয় দি ধন্য হ'লেও এওঁলোকৰ বহুতৰে মূল হ'ল কোচ। এই বিষয়ে কেইগৰাকীমান বিশিষ্ট পণ্ডিতৰ উক্তি উল্লেখ কৰিব পাৰি। বুকানন হেমিলটনে কয় — 'মোৰ কোনো সন্দেহ নাই যে কোচ-জনজাতিৰ সকলোলোকৰ উৎপত্তি হৈছে এক উৎসৰ পৰা আৰু অধিকাংশ ৰাজবংশীয়ে হ'ল কোচ।' (B. Hamilton : 1809)।

১৮৮৯ চনৰ আদম সুমাৰি প্ৰতিবেদনত হাণ্টাৰে উল্লেখ কৰিছে যে অৰ্ধ হিন্দু জনজাতি হিচাপে উল্লিখিত কোচ, পালিয়া আৰু ৰাজবংশী জনগোষ্ঠীৰ লোকসকল, যিসকল কোচবিহাৰ ৰাজ্য আৰু সংলগ্ন জনজাতি তেওঁলোক মূলতঃ একে বংশজাত উপজাতি। (W. W. Hunter : 1877)। গ্ৰিয়াৰছনৰ মতেও যিসকল কোচ বৰ্তমানেও হিন্দু ধৰ্মাবলম্বী তেওঁলোকে প্ৰধানভাৱে ৰাজবংশী হিচাপে পৰিচয় দিয়ে (Grierson : 1903)।

ৰিজলীয়েও কোচ, পালিয়া আৰু ৰাজবংশীসকলক নৃতাত্ত্বিকভাৱে একে বংশোদ্ভুত বুলি উল্লেখ কৰে (Risely : 1981)। এনেকৈ জে. এ. ভাসৰ তথ্যইও সমৰ্থন কৰে যে ৰংপুৰৰ (বৰ্তমান বাংলাদেশ) ৰাজবংশীসকল কোচ জাতিৰ পৰা উদ্ভুত আৰু মংগোলীয় গোষ্ঠীভুক্ত। তেওঁলোকৰ লগত দ্ৰাবিড়ী তেজৰ মিহলি হৈছে বুলি তেওঁ ধাৰণা কৰে। কিন্তু আৰ্য তেজ তেওঁলোকৰ শিৰাত প্ৰায় নাই বুলি ক'ব পাৰি (J. A. Vass : 1911)। উল্লিখিত পণ্ডিতসকলৰ নৃতাত্ত্বিক মতামত সাপেক্ষে কোচৰ পৰা যে ৰাজবংশীসকলৰ উৎপত্তি হৈছে তাত কোনো সন্দেহ নাই। আনফালে তেওঁলোক যে মংগোলীয় গোষ্ঠীৰ লোক এই কথা সৰ্বজন স্বীকৃত।

ভাষাতত্ত্বৰ অনুসন্ধানকাৰী দেশী-বিদেশী প্ৰাচীন পণ্ডিতসকলৰ মন্তব্যৰপৰা আধুনিক কালৰ পণ্ডিতসকলে সিদ্ধান্ত কৰিছে যে কোচসকল আছিল বৃহত্তৰ তিব্বতবৰ্মী ভাষাগোষ্ঠীৰ লোক। পৰৱৰ্তী সময়ত এওঁলোক নিজৰ সুপ্ৰাচীন ভাষা-সংস্কৃতি এৰি আৰ্যভাষা সংস্কৃতি গ্ৰহণ কৰে। ঐতিহাসিক পণ্ডিতসকলৰ লিখিত ইতিহাসৰ পৰাও জানিব পৰা যায় যে ষোল্ল শতিকাৰ মধ্যভাগত কোচ ৰজা বিশ্বসিংহৰ নেতৃত্বত কোচসকলে সম্পূৰ্ণভাৱে তেওঁলোকৰ আওপুৰণি ভাষা আৰু ধৰ্ম এৰি হিন্দু ধৰ্ম গ্ৰহণ কৰি ৰাজবংশী হয় আৰু পুৰামাত্ৰাই বৰ্ণ হিন্দুৰ নিচিনা ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ ধৰে। (A. Biswas : 2005)।

এই পৰিঘটনা ঘটিছিল বিশেষকৈ পশ্চিম অসম আৰু উত্তৰ বংগ অঞ্চলত। সেইবাবে বৰ্তমান সময়ৰ পশ্চিম অসমত অৰ্থাৎ ধুবুৰী, বঙাইগাঁও, গোৱালপাৰা, কোকৰাঝাৰ, চিৰাং আদি জিলাত উত্তৰবংগ, বিহাৰৰ উত্তৰাঞ্চলত, নেপালৰ ঝাপা, মোৰং, আদি জিলাত আৰু বাংলাদেশৰ প্ৰাচীন ৰংপুৰ জিলাত ৰাজবংশী বুলি পৰিচয় দিয়া কোচসকলৰ সংখ্যাই বেছি। এওঁলোকৰ ভাষা-সংস্কৃতি জাতিতত্ত্ব আদি ৰাজবংশী বুলি পৰিচিত।

ভাষা আৰু সংস্কৃতি

কোচ ৰাজবংশীসকলৰ ভাষাৰ বিষয়ে দেশী-বিদেশী অনেক পণ্ডিতে আলোচনা কৰিছে। তাৰ ভিতৰত বিখ্যাত হ'ল জৰ্জ এব্ৰাহাম গ্ৰিয়াৰছন। তেওঁক ভাৰতীয় ভাষাসমূহৰ জনক বুলি কোৱা হয়। ভাৰতৰ ভাষা পিয়ল গ্ৰন্থ (Linguistic Survey of India)-ত তেওঁ ৰাজবংশী ভাষাৰ কথা উল্লেখ কৰিছে। কোচ ৰাজবংশীসকলৰ মাতৃভাষা ৰাজবংশী ভাষাৰ নিজস্ব শব্দ সম্ভাৰ, সৰ্বনাম, নিজস্ব ক্ৰিয়াৰূপ, শব্দৰূপ, মৌখিক আৰু লিখিত সাহিত্য, উচ্চাৰণ ভঙ্গী, নিজস্ব বাক্য গঠন পদ্ধতি আদি আছে। সেয়ে এই ভাষা অন্যান্য আধুনিক ভাৰতীয় আৰ্য ভাষাসমূহৰ পৰা পৃথক আৰু স্বতন্ত্ৰ বৈশিষ্ট্যসম্পন্ন এটি ভাষা।

কোচ ৰাজবংশীসকলৰ সুপ্ৰাচীন এটি ভিন্নধৰ্মী উজ্জ্বল চমকপ্ৰদ সংস্কৃতি পাওঁ। ভাৰতবৰ্ষত আৰ্যসকলে সৃষ্টি কৰা বৰ্ণ ভিত্তিক সমাজ ব্যৱস্থাৰ পৰা কোচ ৰাজবংশীসকল সম্পূৰ্ণ পৃথক। সময়ৰ সোঁতত তেওঁলোকে এই ব্যৱস্থাৰ আওতালৈ আহিলেও আৰ্যক্ষত্ৰিয় হিন্দুসকলৰ সংস্কৃতিৰ লগত এওঁলোকৰ কোনো মিল নাই। বৰ্ণ হিন্দুৰ আচাৰ-নীতি গ্ৰহণ কৰিলেও কোচ-ৰাজবংশীসকলৰ নিজস্ব আচাৰ-সংস্কাৰ, পূজা-পাৰ্বণ, ধৰ্মীয় বিশ্বাস, খাদ্য-সম্ভাৰ, পোছাক-পৰিচ্ছদ, আ-অলংকাৰ, গীত-মাত আদি বিদ্যমান। এই সকলোবোৰ স্বকীয় মহিমাৰে সমুজ্জ্বল।

কোচ ৰাজবংশীসকলৰ জন্ম-মৃত্যু, বিয়াৰ নিজস্ব আচাৰ-নীতি, মৰাৰ পিছত আত্মাৰ অস্তিত্বৰ বিশ্বাস, মৃতকৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা, নানা ঐন্দ্ৰজালিক ক্ৰিয়া, তন্ত্ৰ-মন্ত্ৰাদি বিশ্বাস, প্ৰকৃতিৰ সৃষ্টি কৰ্ত্তাক মাতৃ হিচাপে পূজা, বট গছক পূজা, টোটেমৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা, জীৱ-জন্তুৰ পূজা, মানুহৰ ৰোগ-ব্যাধি আৰু বেয়া ঘটনাবোৰ অপশক্তি বা ভূত-প্ৰেতৰ দ্বাৰাই ঘটে বুলি বিশ্বাস। নানা ধৰণৰ বাধা-নিষেধ বা অনুশাসন, খোৰা, বেষমা বা বিষুৱা, পুষুণা, কাতিগজা, হোলি, চড়ক পূজা, গাজন, মনসা, বিষহৰি, শীতলা, মাসান, কালী আদি পূজাবোৰত অৰ্ধ হিন্দু বা জনজাতীয় বৈশিষ্ট্য বিদ্যমান। ৰাজহুৱা কামত চাউল, কল, কলৰ গছ, নাৰিকল, তামোল-পাণ, পিঠাগুৰি আদিৰ ব্যৱহাৰ লক্ষণীয়। ধৰ্ম পালনৰ বেলিকা বৰ্ণ হিন্দুৰ দেৱ-দেৱীক পূজা-অৰ্চনা, ভক্তি শ্ৰদ্ধা কৰাৰ লগতে তেওঁলোকৰ নিজস্ব বিধিৰে, বুঢ়াবুঢ়ী, তিস্তাবুঢ়ী, হুদুম পূজা, গ্ৰাম পূজা, ধামপূজা, মাশান, যখা, সোণাৰায়, কাতি, ষাইটল আদি পূজা কৰে। ধৰ্মীয় সংস্কাৰৰ ভিতৰত আমাতি, যাত্ৰাপূজা, চড়ক পূজা, সত্য নাৰায়ণ, ত্ৰিনাথ পূজা আদি আছে।

খাদ্য-সম্ভাৰৰ ভিতৰত—তেওঁলোকৰ ছেকো, পেস্কা, ভেস্কা, সিদল, সুট্‌কা, টোপলাভাতৰ স্বকীয় বৈশিষ্ট্য সম্পন্ন। পোছাক-পৰিচ্ছদৰ ভিতৰত—মহিলাসকলৰ পাটানী, বুকুনী, ফোতা, ছেউঁটা; আ-অলংকাৰৰ ভিতৰত হাতৰ মুঠাখাৰু, চুৰ, শাখা, বাজু; গলৰ সূৰ্যহাৰ, চন্দ্ৰহাৰ, সিকাহাৰ; কাণত মাকিৰি, অন্তি; নাকত নোলোক, ফুল; ভৰিত তোলা খাৰু, ফেলা খাৰু আদি বিখ্যাত।

গীত-মাতৰ ভিতৰত কোচ ৰাজবংশীসকলৰ ভাওয়াইয়া গান, বিভিন্ন পূজাৰ গান, ৰাবাণ গান, কুশান গান, দোতোৰা গান, বিষহৰি পূজাৰ গান, মাৰৈ পূজাৰ গান, তুক্‌খা গান, লাহাংকাৰী গান, নটুয়া, শাৰী ঢাকৰ গান, ডাকনাম, জাগ গান আদি স্বতন্ত্ৰ বৈশিষ্ট্যসম্পন্ন। এইদৰে সামগ্ৰিকভাৱে বিচাৰ কৰিলে দেখা যায় এওঁলোকৰ সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক জীৱনৰ ক্ষেত্ৰত নিজস্ব সংস্কৃতিৰ লগতে বৌদ্ধ, শৈৱ, শাক্ত, প্ৰভাৱৰ উপৰি বৰ্ণ হিন্দুৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হোৱাৰ ফলত পৌৰাণিক প্ৰভাৱ, শঙ্কৰী বৈষ্ণৱ আৰু গৌড়ীয় প্ৰভাৱো পৰিছে। তথাপি এওঁলোকৰ সংস্কৃতিত প্ৰাচীন জনজাতীয় বৈশিষ্ট্য উজ্জ্বলভাৱে জিলিকি থকা দেখা যায়।

কোচ-ৰাজবংশীৰ কেইগৰাকীমান বিশিষ্ট ব্যক্তিৰ বিষয়ে তলত চমুকৈ আলোচনা কৰা হ'ল—

জননেতা শৰৎচন্দ্ৰ সিংহ —এক ব্যতিক্ৰমী ব্যক্তিত্ব

শৰৎচন্দ্ৰ সিংহৰ জন্ম হৈছিল ১৯১৪ চনৰ ১ জানুৱাৰীত। পিতৃৰ নাম লালসিং সিংহ আৰু মাতৃৰ নাম আছিল আয়াচিনি সিংহ। শৰৎচন্দ্ৰ সিংহদেৱ স্বাধীনতাৰ উত্তৰকালৰ অসমৰ ৰাজনীতিত এজন শ্ৰেষ্ঠ ব্যক্তি আছিল। তেওঁ আছিল প্ৰকৃত জনতাৰ নেতা। সেয়ে তেওঁক জননেতা বিশেষণেৰে বিভূষিত কৰা হয়। তেওঁ হাড়ে-হিমজুৱে গান্ধীৰ আদৰ্শত চলা এগৰাকী ব্যক্তি আছিল। তেওঁ বহুমুখী প্ৰতিভাসম্পন্ন এগৰাকী ব্যক্তি আছিল। জনসাধাৰণক সেৱা কৰাটোৱে তেওঁৰ জীৱনৰ সংকল্প আছিল। দুৰ্নীতিমুক্ত ৰাজ্য হিচাপে অসম গঢ়াৰ যি সপোন দেখিছিল তাক বাস্তৱ ৰূপ দিবলৈ জীৱনৰ অন্তিম সময়লৈকে তেওঁ চেষ্টা কৰিছিল। তেওঁ ১৯৭২ চনৰ পৰা ১৯৭৮ চনলৈ অসমৰ মুখ্যমন্ত্ৰী হিচাপে কাৰ্য নিৰ্বাহ কৰিছিল। তেওঁ ১৯৪৬ চনৰ পৰা ১৯৫২ চনলৈ, ১৯৬২ চনৰ পৰা ১৯৬৭ চনলৈ, ১৯৭২ চনৰ পৰা ১৯৭৮ চনলৈ আৰু ১৯৭৮ চনৰ পৰা ১৯৮২ চনলৈ অসম বিধান সভাৰ বিধায়ক হিচাপে নিৰ্বাচিত হৈছিল। তেওঁ অসমৰ মুখ্যমন্ত্ৰী থকা কালত বহুতো উন্নয়নমূলক কাম কৰিছিল। তেওঁ কৃষি উৎপাদন বৃদ্ধি, কৃষক উন্নয়ন, দৰিদ্ৰতা আৰু দুৰ্নীতি দূৰীকৰণ, গ্ৰাম্য অৰ্থনীতিৰ উন্নতি আৰু সম্প্ৰসাৰণৰ আদৰ্শ আগত ৰাখি কিছুমান উল্লেখযোগ্য আঁচনি হাতত লৈছিল। তেওঁৰ উল্লেখযোগ্য আঁচনিসমূহ আছিল এনে ধৰণৰ— (১) জৰুৰীকালীন ৰবিশস্য আঁচনি, (২) গাঁও পঞ্চায়ত সমবায় সমিতি (৩) কৃষি নিগম (৪) আকলন পত্ৰ আঁচনি (৫) তদাৰক কোষ আঁচনি (৬) পঞ্চায়তীৰাজ (৭) চিলঙৰ পৰা দিছপুৰলৈ অস্থায়ী ৰাজধানী স্থানান্তৰকৰণ (৮) খাদ্যশস্যৰ চৰকাৰী ব্যৱসায় আৰু (৯) শিক্ষানুষ্ঠান সংস্কাৰ আঁচনি।

জননেতাগৰাকীয়ে ২০০৫ চনৰ ২৪ ডিচেম্বৰৰ মাজ নিশা ৯৩ বছৰ বয়সত স্বৰ্গগামী হয়।

অম্বিকাচৰণ চৌধুৰী

১৯৩০ চনৰ ১৬ আগষ্টৰ দিনা বঙাইগাঁও জিলাৰ অন্তৰ্গত, বৰপাৰা নামৰ গাঁৱত অম্বিকাচৰণ চৌধুৰীদেৱৰ জন্ম হৈছিল। তেওঁৰ পিতাকৰ নাম আছিল নৰেশ্বৰ চৌধুৰী আৰু মাকৰ নাম আছিল কাশীশ্বৰী চৌধুৰী। মেধাবী চৌধুৰীদেৱে সৰু কালৰ পৰাই আৰ্থিক অনাটনৰ মাজেদি বঙাইগাঁৱৰ পৰা প্ৰাথমিক আৰু উচ্চ বিদ্যালয়ৰ শিক্ষা লাভ কৰি গুৱাহাটীৰ কটন কলেজৰ পৰা ১৯৫৫ চনত দৰ্শন বিভাগত অনাৰ্চসহ স্নাতক ডিগ্ৰী লয়। পৰৱৰ্তী কালত চিলঙত চাকৰি কৰি থকা অৱস্থাত তেওঁ বি. টি. পাছ কৰে। এম. এ. আৰু বি. এল. (বৰ্তমান এল. এল. বি) পঢ়াৰ কাৰণে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ত নাম লগালেও আৰ্থিক অনাটনৰ কাৰণে চাকৰি কৰিবলগীয়া হোৱাত উক্ত ডিগ্ৰী পাঠ্যক্ৰম তেওঁ সম্পূৰ্ণ কৰিব পৰা নাছিল।

ছাত্ৰ অৱস্থাৰ পৰাই অম্বিকাচৰণ চৌধুৰীদেৱ বিভিন্ন সামাজিক কামৰ লগত জড়িত আছিল। ১৯৫৩-৫৪ চনত কটন কলেজৰ সমাজসেৱা বিভাগৰ সক্ৰিয় সদস্য হৈ থাকোঁতে পলাশবাৰী, মিৰ্জা অঞ্চলৰ বানপানী

আৰু গড়াখহনীয়াত ক্ষতিগ্ৰস্তসকলক সহায়ৰ হাত আগবঢ়োৱাত সেই সময়ৰ ভাৰতৰ প্ৰধানমন্ত্ৰী জৱাহৰলাল নেহৰুৰ পৰা প্ৰশংসা লাভ কৰিছিল।

অম্বিকাচৰণ চৌধুৰীদেৱে মৃত্যুৰ আগলৈকে সৰু-ডাঙৰ প্ৰায় ৩২-খন ইতিহাস, সংস্কৃতি, সমালোচনা আদি বিষয়ক গ্ৰন্থ লিখিছিল। ইংৰাজী, অসমীয়া আৰু ৰাজবংশী— তিনিওটা ভাষাতেই তেওঁৰ সমান দখল আছিল। ইংৰাজী আৰু অসমীয়া ভাষাত বিভিন্ন বিষয়ৰ প্ৰায় শতাধিক প্ৰবন্ধও লিখিছিল।

১৯৬১ চনত অসম সাহিত্য সভাৰ গোৱালপাৰা অধিবেশনত অম্বিকাচৰণ চৌধুৰীদেৱ 'বস্তুপীঠৰ ৰত্ন' উপাধিৰে বিভূষিত হৈছিল। ১৯৯২ চনত উত্তৰ বংগৰ সাংস্কৃতিক সংস্থাৰ তৰফৰ পৰা 'কামতাৰত্ন' উপাধি লাভ কৰে। ১৯৯৪ চনৰ পৰা তেওঁ সাহিত্যিক পেঞ্চন পাইছিল। ২০০৩ চনত তেওঁ নতুন দিল্লীৰ প্ৰেষ্টি সংঘৰ তৰফৰপৰা মহেন্দ্ৰ নাথ বৰা পুৰস্কাৰ লাভ কৰে। প্ৰাথমিক শিক্ষক সংস্থাৰ তৰফৰ পৰা তেওঁ 'শিক্ষাবান্ধৱ' উপাধিও পাইছিল। তদুপৰি তেওঁ জীৱনকালত বঙাইগাঁও জিলা সাহিত্য সভা, বৰপেটা সাহিত্য সভা, বিভিন্ন শাখা সাহিত্য সভা, অসম প্ৰকাশন পৰিষদ, ভাৰত বিকাশ পৰিষদ, বঙাইগাঁও জিলা প্ৰশাসন, বঙাইগাঁও নৰ্মালস্কুল কৰ্তৃপক্ষ আদি অনুষ্ঠানৰ দ্বাৰা বিশেষভাৱে সম্বৰ্ধনা লাভ কৰিছিল।

অৰুণ কুমাৰ ৰায়

অৰুণ কুমাৰ ৰায়ৰ জন্ম হয় ১৯২৫ চনৰ ৮ অক্টোবৰত। তেওঁৰ বাসস্থান আছিল বঙাইগাঁৱৰ ছিপন ছিলা গাঁৱত। তেওঁৰ পিতৃৰ নাম আছিল প্ৰকাশ চন্দ্ৰ ৰায় আৰু মাকৰ নাম আছিল অভয়েশ্বৰী ৰায়। চিৰাং জিলাৰ বেংতল প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত প্ৰাথমিক শিক্ষা লাভ কৰি বহলপুৰৰ উচ্চ মাধ্যমিক স্কুলত নাম লগায়। তাৰ পৰা আকৌ বঙাইগাঁও বীৰঝৰা উচ্চ মাধ্যমিক স্কুলত এণ্ট্ৰেন্সলৈকে পঢ়ি তাৰ পিছত কলাগুৰু বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ সান্নিধ্যলৈ আহি আৰ চি পি আইত যোগদান কৰে। বামপন্থী মতাদৰ্শ প্ৰচাৰৰ বাবে তেওঁ কাৰাবৰণ খাতিবলগীয়া হয়। ১৯৬৪ চনত তেওঁ কৃষক আন্দোলনৰ লগত সক্ৰিয়ভাৱে জড়িত হৈ পৰে। গৃহৰক্ষী বিভাগত কিছুদিন কাম কৰি পিছত তেওঁ কিছুদিন বেংতল এম. ভি. স্কুলত শিক্ষকতা কৰিছিল। ১৯৭৪-৭৫ চনত তেওঁ কোকৰাঝাৰ মহকুমা পৰিষদৰ সভাপতিৰ দায়িত্ব লয়। ১৯৮৩ চনত তেওঁ উত্তৰ শালমাৰা মহকুমা পৰিষদৰ সভাপতিও আছিল। কিছুদিন প্ৰতিৰক্ষা সংস্থাৰ নামনি অসমৰ সমন্বয়কৰ দায়িত্ব বহন কৰি ১৯৯৩ চনত কোচ-ৰাজবংশী সাহিত্য সভা গঠনত অগ্ৰণী ভূমিকা পালন কৰে। ১৯৯৯ চনৰ পৰা ২০১৫ চনলৈকে কোচ-ৰাজবংশীসকলৰ ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ উন্নতিৰ কাৰণে অহোপুৰুষাৰ্থ কৰিছিল। তেওঁ ৰাজবংশী ভাষাত কোচ-ৰাজবংশীসকলৰ সংস্কৃতিমূলক কেবাখনো গ্ৰন্থ লিখাৰ উপৰিও নাটক, কবিতা আৰু শব্দকোষ প্ৰণয়ন কৰে। তেওঁ সৰ্বমুঠ ১০-খন গ্ৰন্থ ৰচনা কৰিছিল। ২০০৪ চনত তেওঁ অসম চৰকাৰৰ পৰা এককালীন সাহিত্যিক অনুদান লাভ কৰে। ২০১৩ চনত অসম চৰকাৰৰ সাংস্কৃতিক সঞ্চালকালয়ৰ

দ্বাৰা পৰিচালিত গুৰুশিষ্য পৰম্পৰা আঁচনিৰ অধীনত 'লোক-সংস্কৃতিৰ গুৰু' ৰূপে স্বীকৃতি আৰু সন্মান লাভ কৰে। ২০১৩ চনত তেওঁ বঙাইগাঁও জিলা ছাত্ৰ সন্থাৰ তৰফৰ পৰা 'কামতা ৰত্ন অম্বিকাচৰণ চৌধুৰী স্মাৰক বঁটা' লাভ কৰে। কোচ-ৰাজবংশী জনগোষ্ঠী তথা তেওঁলোকৰ ভাষা-সাহিত্যৰ বাবে আগবঢ়োৱা অৱদানৰ স্বীকৃতি হিচাপে কোচ-ৰাজবংশী সাহিত্য সভাই মৰণোত্তৰভাৱে ২০১৬ চনত তেওঁক 'সাহিত্য ৰত্ন' সন্মান প্ৰদান কৰে।

ৰুক্মিণী কান্ত ৰায়

কোচ-ৰাজবংশী সম্প্ৰদায়ৰ পশ্চিম অসমৰ এজন খ্যাতনামা বুদ্ধিজীৱী, শিক্ষাবিদ, ৰাজনীতিবিদ, সমাজসেৱী আৰু হাস্যৰসিক ব্যক্তি হিচাপে ৰুক্মিণী কান্ত ৰায়ৰ নাম প্ৰসিদ্ধ। তেওঁ সাধাৰণ নিম্নবিত্ত পৰিয়ালত জন্ম গ্ৰহণ কৰি, বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উচ্চ শিক্ষা লাভ কৰি জীৱনত সফলতা অৰ্জন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। তেখেতৰ শৈক্ষিক, সামাজিক-সাংস্কৃতিক, ৰাজনৈতিক, ধৰ্মীয় আদি জীৱনৰ কেওটা ভাগেই সমাজৰ বাবে আদৰ্শ স্বৰূপ।

সাধাৰণ ছাত্ৰৰ দৰে গাঁৱৰ এখনি স্কুলত জীৱন আৰম্ভ কৰি নিজৰ মেধাৰ বলত তেওঁ গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা স্নাতকোত্তৰ শ্ৰেণীত অৰ্থনীতি বিভাগত প্ৰথম শ্ৰেণীৰ দ্বিতীয় স্থান লাভ কৰি অসমৰ এজন মেধাবী ছাত্ৰ বুলি সকলোৰে চকুত পৰিছিল। নিজ সম্প্ৰদায়ৰ আৰু পশ্চিম অসমৰ এজন মেধাবী বুদ্ধিমান ব্যক্তি হিচাপে ৰুক্মিণী কান্ত ৰায় বিখ্যাত আছিল। সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক জীৱনত তেখেতে তেওঁৰ মাতৃভাষা ৰাজবংশী ভাষাক ব্যৱহাৰ কৰি ভাল পাইছিল। তেওঁ বেছিভাগ বক্তৃতাই মাতৃভাষাত দি সকলোৰে মন জয় কৰিছিল।

তেওঁ সমাজৰ উন্নতিৰ কাৰণে অসংখ্য স্কুল, কলেজ, মঠ-মন্দিৰ আদি প্ৰতিষ্ঠাৰ ক্ষেত্ৰত আগভাগ লৈছিল। ৰাজনৈতিক জীৱনৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁ জিলা পৰ্যায়ৰ পৰা ৰাজ্যিক পৰ্যায়লৈ উন্নতি লাভ কৰি কেন্দ্ৰীয় পৰ্যায়ৰ নেতাৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। সাধাৰণ কেৰাণীৰ চাকৰিৰ পৰা কলেজৰ অধ্যাপক, অধ্যক্ষ, তথা বিধায়ক পৰ্যায়লৈকে উন্নীত হৈছিল। ভাল এজন ফুটবল খেলুৱৈ হিচাপে প্ৰশংসা লাভ কৰাৰ উপৰিও জীৱনৰ শেষ বয়সত এজন সুদক্ষ ধৰ্মীয় বক্তা হিচাপে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিছিল। কৃষ্ণানন্দ ব্ৰহ্মচাৰীৰ লগত দীৰ্ঘদিন অতিবাহিত কৰি তেওঁ কিছুমান ধৰ্ম বিষয়ক তত্ত্বগধুৰ নিবন্ধ লিখিছিল।

পানীৰাম দাস

আজীৱন শুভ্ৰ খদ্দৰৰ ধুতী কুৰ্তা পৰিধান কৰা, সময়ৰ বালিত হেৰাই নোযোৱা খোজবোৰৰ অধিকাৰী, ত্যাগ, দেশ প্ৰেমৰ আদৰ্শৰে আপোচহীন অবিৰত সংগ্ৰাম চলাই যোৱা, সমাজকৰ্মী, মুক্তিযুজাৰু পানীৰাম দাসৰ জন্ম হয় ১৯১৭ চনৰ ৭ এপ্ৰিল তাৰিখে মঙ্গলদৈ ৰাজহ চক্ৰৰ অন্তৰ্গত জলজলী গাঁৱৰ এটি সাধাৰণ কৃষক পৰিয়ালত। ১৯৩৪ চনত পাথৰিঘাট এম. ই. স্কুলৰ পৰা সুখ্যাতিৰে সপ্তম শ্ৰেণীৰ পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ

মঙ্গলদৈ হাইস্কুলত নাম লগায়। পৰৱৰ্তী সময়ত ১৯৩৭ চনত কলিকতাৰ পৰা কৃতিত্বৰে প্ৰথম বিভাগত মেট্ৰিক পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ মহাত্মা গান্ধীৰ নেতৃত্বত দেশজুৰি চলা স্বাধীনতা সংগ্ৰামত যোগ দিয়ে। ১৯৩৮ চনত কংগ্ৰেছত যোগদান কৰি ১৯৪১ চনত মহাত্মা গান্ধীৰ সত্যাগ্ৰহত জড়িত হৈ কাৰাবাস খাটে। তেওঁ নিজৰ দেশৰ উন্নতিৰ বাবে অহোপুৰুষাৰ্থ কৰিছিল। ২০০৫ চনত ভাৰতৰ মহামান্য ৰাষ্ট্ৰপতি ড° এ. পি. জে. আব্দুল কালাম ডাঙৰীয়াই এইগৰাকী স্বাধীনতা সংগ্ৰামীক ৰাষ্ট্ৰীয় সন্মানেৰে সন্মানিত কৰিছিল। উক্ত চনতে ভাৰতীয় সেনাবাহিনীত ঐতিহাসিক পথৰুঘাটত আয়োজন কৰা 'কৃষক শ্বহীদ দিৱস'ত তেওঁক 'খাদী পৰিহিত সেনাধ্যক্ষ' (The General in Khadi) উপাধিৰে বিভূষিত কৰিছিল।

২০১০ চনৰ ৩০ নবেম্বৰত এইজনা স্পষ্টবাদী দুৰন্ত তৰুণ স্বাধীনতা সংগ্ৰামীজনৰ মৃত্যু হয়। দেশলৈ আগবঢ়োৱা সেৱাৰ স্বীকৃতি স্বৰূপে ভাৰতীয় সেনাৰ ৬৫ নং ফিল্ড ৰেজিমেণ্টে সম্পূৰ্ণ সামৰিক মৰ্যাদাৰে তেওঁলৈ শেষ সন্মান যচাৰ লগতে অসম আৰক্ষীয়েও টোপধ্বনিসহ ৰাষ্ট্ৰীয় মৰ্যাদাৰে শেষ সন্মান যাচিছিল।

প্ৰশ্নাৱলী ঃ

১। কোচ-ৰাজবংশীসকল কোন ধৰ্মৰ লোক?

২। কোচ-ৰাজবংশীসকলৰ ভাষা আৰু সংস্কৃতিৰ বিষয়ে লিখা।

৩। কোচ-ৰাজবংশীসকলৰ খাদ্য আৰু সাজ-পোচাকৰ বিষয়ে লিখা।

৪। কোচ-ৰাজবংশীসকলৰ গীত-মাত সমূহ কি কি?

৫। চমুটোকা লিখা ঃ

(ক) জননেতা শৰৎচন্দ্ৰ সিংহ

(খ) অম্বিকাচৰণ চৌধুৰী

(গ) অৰুণ কুমাৰ ৰায়

(ঘ) ৰুক্মিণী কান্ত ৰায়

(ঙ) 'দুৰন্ত তৰুণ' পানীৰাম দাস

● ● ●